

10. Prinz, A. Money in the Real and the Virtual World: E-money, C-money and the Demand for Cb-money. Netnomics: Economic Research and Electronic Networking; 1999, 1.

11. Selgin, G. The Case for Free Banking: Then and Now. Cato Institute, Policy Analysis No. 60, October 21, 1985.

12. Selgin, G. The Theory of Free Banking. Money Supply Under Competitive Note Issue., Rowman & Littlefield Publishers, 1988.

13. Van Hove, L. Six Smart Moves When Paying the Smart Card Game. The

CAPCO Institute, Journal of financial transformation No 12/2004.

14. Wallace, N. A Legal Restrictions Theory of the Demand for "Money" and the Role of Monetary Policy // Federal Reserve Bank of Minneapolis Quarter Review (Winter), 1983.

15. White, L. Competition and Currency. Assays on Free Banking and Money. New York University Press, 1989.

Статья поступила в редакцию 10.06.2005

Л.В. САМОХІН

Донецький національний технічний університет

ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ ТА ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Будь-яка економічна категорія має велику кількість визначень. Це пояснюється існуванням різних наукових шкіл та напрямків, які мають власні точки зору. Чітке визначення сутності та змісту понять є запорукою запобігання помилок при прийнятті важливих управлінських рішень. Особливо це стосується такої складної категорії, як фінансовий результат. Виходячи з цього, дослідження теоретичної бази категорії фінансових результатів є досить актуальним.

Сутність категорії фінансових результатів хвилює без винятку вчених усього світу. Питання про економічну природу фінансових результатів розглядали І. Бланк[1], С. Нікітін[2], В. Палій[8], Я. Соколов[13], Е.С. Хендріксен і М.Ф. Ван Бреда[9], М. Чумаченко[20] та інші. Ці вчені акцентують увагу на дослідженні сутності фінансових результатів з точки зору різних наукових шкіл. Л. Бернстайн[14], В. Гавриленко[17], А. Грачов[18], В. Ковальов[12], Л. Лахтіонова[16], Е. Райс[19] та інші приділяють більшу увагу аналізу фінансових результатів у взаємозв'язку з активами та капіталом.

Систематизація поглядів учених-

економістів на визначення сутності фінансових результатів дозволить чітко визначити їх місце та роль в економіці, а також основні напрямки подальших досліджень.

У зв'язку з цим метою цієї роботи є дослідження сутності фінансових результатів як економічної категорії та об'єкта бухгалтерського обліку для усунення помилок в їх трактуванні та практичному використанні.

Діяльність будь-якого суб'єкта господарювання спрямована на отримання максимальної економічної вигоди. Економічна вигода у формі кінцевого результату діяльності може бути як позитивною (прибуток), так і негативною (збиток).

Підприємство отримує позитивну економічну вигоду (прибуток) у випадку, коли отримані доходи перевищують понесені витрати. Якщо ж підприємство отримало збитки, то це означає перевищення витрат над доходами. Тому фінансовий результат роботи підприємства, як одна з основних категорій економіки, може виступати у двох формах – прибуток або збиток. Безпосередньо з цією категорією пов'язані

© Л.В. Самохін, 2005

поняття доходів і витрат. Взаємозв'язок наведених категорій представлений на рис. 1.

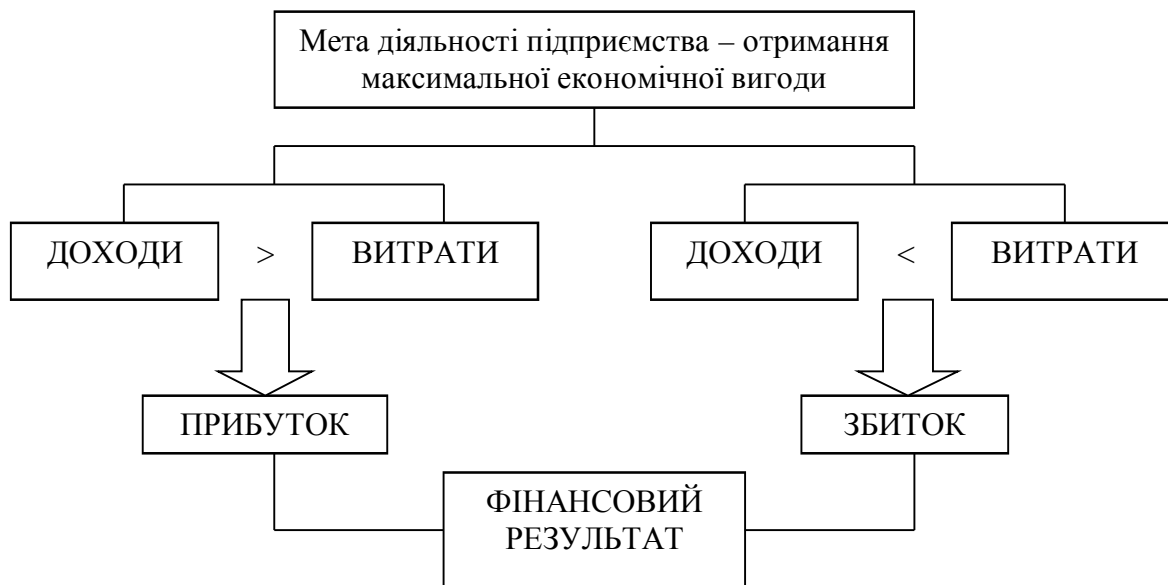

Рис. 1. Форми фінансового результату діяльності підприємства

Фінансовий результат виступає як узагальнюючий показник, що інтегрує у собі вплив усієї фінансово-господарської діяльності підприємства. Він дає можливість встановити взаємозв'язок між усіма іншими економічними показниками та узагальнити результати діяльності підприємства.

До ХХ ст. у західній економічній думці термін "прибуток" використовувався у широкому розумінні (власно прибуток та відсоток) та у вузькому (без включення проценту). В економічній літературі, особливо німецькій, для визначення прибутку без відсотка використовувався також термін "підприємницький дохід". У ХХ ст. термін "прибуток" у вузькому його розумінні в основному витіснив ідентичний йому термін "підприємницький дохід".

Теорія прибутку має специфічні риси, які відрізняють її від тих розділів західної економічної думки, які трактують інші основні доходи капіталістичного суспільства - заробітну плату, процент та ренту. Походження цих доходів у відомих теоріях "факторів виробництва" ХVIII-ХІХ ст. пояснювалося або виробничими затратами, або певними "жертвами", які приносять власники факторів виробництва. При та-

кому підході прибуток трактувався частіше за все як плата за кваліфіковану працю керування (тобто просто як різновид зарплати).

Тобто до ХХ ст. у західній економічній думці була відсутня самостійна теорія прибутку. І тільки у ХХ ст. починає формуватися самостійна теорія прибутку. Цьому сприяли і певні об'єктивні фактори. Незадоволення трактуванням прибутку (підприємницького доходу) лише як оплати управлінської праці, що з'явилося ще у ХІХ ст., у ХХ ст. підкріплювалося відокремленням плати за працю керування від власно прибутку, яке мало місто в акціонерних компаніях, які зайняли пануюче положення серед інших форм підприємницької діяльності. І це розмежування продемонструвало порівняно невисоке відношення плати за працю керування до іншого прибутку. Тому в економічній теорії починають виділяти самостійні функції підприємництва, які змогли б пояснити походження прибутку [2, с. 21].

Найбільш розповсюджені концепції економічної природи прибутку представлені в табл. 1.

Таблица 1

Розвиток теорії прибутку в історичному аспекті

Назва теорії та її представники	Сутність теорії
Концепція прибутку меркантилістів. Т. Манн, Д. Юм, Ж. Кольберг та ін.	Початковий етап формування основних принципів теорії прибутку, який звичайно пов'язується з парадигмою економічного аналізу меркантилістів. Наукові погляди на прибуток визначалися джерелами його формування. Основним із цих джерел вважалася зовнішньоторговельна діяльність. Меркантилісти виводили прибуток з обміну як різницю між продажною та покупною ціною товару.
Концепція прибутку фізіократів. Ф. Кене, Ж. Тюрго, М. Рів'єра та ін.	Підхід до джерел формування прибутку орієнтувався на землеробському виробництві. Воно, на їх думку, було єдиним джерелом формування позитивного значення суми прибутку.
Концепція продуктивності капіталу. А. Сміт, Д. Рікардо та ін.	Прибуток є результатом заміни людської праці капіталом та здійснення ним такої роботи, яка не може бути виконана людською працею.
Трудова теорія вартості. К. Маркс, Ф. Енгельс	При капіталізмі в якості перетвореної форми доданої вартості виступає прибуток, тобто надлишок виручки над витратами капіталу, який безоплатно привласнюється власниками засобів виробництва. К. Маркс вважав, що при соціалізмі додатковий продукт не буде приймати форму прибутку.
Концепція прибутку маржиналістів. С. Джевонс, К. Менгер, Дж. Кларк та ін.	Використовуючи граничний метод економічного аналізу, маржиналісти виявили систему важливих факторів, які максимізують прибуток підприємства. Особлива роль у дослідженнях маржиналістів відведена проблемам ринкового ціноутворення та умовам формування монопольного прибутку.
Теорія прибутку Й. Шумпетера	Прибуток становить залишок понад витрат виробництва або, з точки зору підприємця, різницю між виручкою та затратами. Й. Шумпетер пов'язував підприємницький прибуток із роллю лідерства в економічній системі, тобто своєчасного освоєння інновацій.
Теорія прибутку Ф. Найта	Прибуток є винагородою за успішну підприємницьку діяльність та забезпечується вмілою оцінкою не тільки передбачуваного, але й непередбачуваного ризику.
Теорія монополістичного прибутку. Е. Чемберлін та ін.	Джерелом появи монополістично прибутку є введення монопольних цін. Прибуток є доходом, що породжений існуванням монополій.

Аналіз табл. 1 показує, що категорія прибутку є дуже дискусійною. Суперечки між різними дослідниками про її природу йдуть вже більше трьох сторіч, але теорія прибутку й досі залишається суперечливою та незавершеною, що не може не відображатися на керуванні економікою.

Отже, сформована у західній економічній думці ХХ ст. самостійна теорія прибутку включає три головних джерела його походження:

- винагорода за ризик (Ф. Найт);
- винагорода за своєчасне впровадження інновацій (Й. Шумпетер);

- винагорода за монопольне положення на ринку (Е. Чемберлін).

Особливу увагу привертає трактування прибутку відповідно до теорії трудової вартості, яке було досить довго домінуючим у радянських країнах. Дослідженням прибутку з марксистських позицій займається багато вчених [3-7 та ін.]. Так, З.В. Атлас і В.Я. Іонов [3, с. 86] вважають, що у складі прибутку міститься тільки вартість додаткового продукту, створена колективом цього або інших підприємств галузі промисловості та перерозподілена у повній відповідності до закону вартості. І на цій основі автори роблять висновок, що прибуток виступає формою вираження вартості додаткового продукту. О.Л. Бондаренко [4, с. 101] наводить положення з праці К. Маркса "Капітал" про те, що додаткова вартість, представлена як породження усього додаткового капіталу, набуває перетворену форму прибутку. Отже, прибуток є та ж додаткова вартість, але тільки у "містифікованій" формі, що виникає з капіталістичного способу виробництва. Аналогічних позицій дотримувались практично всі вчені-економісти радянського часу.

Але існували й інші погляди на цю проблему. Так, С.В. Брагінський і Я.А. Певзнер [5, с. 43] у своїй праці звертають увагу на те, що в реальній економіці додаткова вартість не існує відокремлено від вартості, від цінності товарів та послуг, та практично прибуток виступає як надлишок над витратами незалежно від того, виникає він у результаті співвідношення попиту та пропозиції, витрат та кінцевого продукту, як підсумок удосконалення методів виробництва або внаслідок недоплати за працю робочих (тобто як додаткова вартість у власному розумінні цього слова). С.А. Мухін [6, с. 6] звертає увагу на суперечності між формою та сутністю прибутку як наслідку існування протиріч між виробництвом та споживанням, об'єктивною реальністю та її відображенням у людській свідомості.

У радянській Україні теорія прибутку була повністю побудована на теорії трудової вартості К. Маркса. Маркс вва-

жав, що при соціалізмі додатковий продукт не буде приймати форму прибутку, тому що у соціалістичному господарстві, побудованому на громадській формі власності, не буде товарного виробництва та його керування буде здійснюватися не ринком, а державним планом. Але це марксистське положення на практиці не підтвердилося: у країнах соціалізму використання товарно-грошових відносин виявилось необхідним. Що стосується прибутку, то він почав виступати однією з форм чистого доходу соціалістичних підприємств, представляючи собою грошове вираження вартості додаткового продукту, створеного додатковою працею [7, с. 8].

Отримання прибутку не було метою господарської діяльності соціалістичних підприємств, тому що їх метою було задоволення громадських потреб, включених до державного плану. В таких умовах прибуток, як і інші вартісні категорії, сприяв посиленню режиму економії та зміцненню господарських відносин.

Під впливом розвитку науки та техніки втрачається абсолютна значимість теорії трудової вартості, згідно з якою прибуток має тільки одне джерело - неоплачена праця. У ринковій економіці прибуток не може бути частиною вартості додаткового продукту не тільки з теоретичних позицій, але й з позицій господарської практики. Хоча залежність прибутку від обсягу реалізації прямо пропорційна, але немає внутрішнього зв'язку між витратами, кількістю та ціною [7, с. 16-17].

Як видно з проведеного аналізу, існує багато теорій прибутку і треба відмітити, що кожна з них наводить достатньо переконливі аргументи. І це природно, оскільки категорія прибутку є дуже складною. Зіставлення різних підходів дає можливість більш глибоко пізнати сутність категорії прибутку.

Як відомо, прибуток – це елемент власного капіталу підприємства. З точки зору міжнародних стандартів фінансової звітності, підприємство може визнавати прибуток за даний звітний період тільки за умови збереження свого капіталу. У цьому випадку прибуток трактується як залишко-

ва величина після вирахування витрат із доходів з урахуванням коригувань, що забезпечують збереження власного капіталу на рівні, котрий відповідає його величині на початок звітного періоду [8, с. 371].

Представляє практичний інтерес дослідження трактування прибутку з позицій різних теорій капіталу, оскільки це дасть можливість системно осмислити

сутність прибутку. У ринковій економіці існує достатньо велика кількість теорій капіталу. Е.С. Хендріксен і М.Ф. Ван Бреда у своїй фундаментальній праці з теорії бухгалтерського обліку надали найбільш повне визначення прибутку в різних концепціях капіталу [9, с. 480-487]. Їх сутність наведена в табл. 2.

Таблица 2

Сутність прибутку в різних концепціях капіталу

Теорія капіталу	Трактування прибутку
Теорія власності	Різниця між доходами та витратами нараховується безпосередньо власнику, відображає зростання його добробуту та збільшує його капітал.
Теорія господарюючої одиниці	Чистий приріст власного капіталу, без урахування оголошених дивідендів та результатів операцій за рахунками капіталу.
Теорія залишкового капіталу	Прибуток залежить від зміни майбутньої оцінки активів та зобов'язань підприємства. Задовольняє потребу власників простих акцій в інформації для прийняття управлінських рішень.
Теорія підприємства	Прибуток трактується з позицій доданої вартості. Прибуток як додана вартість включає всі платежі акціонерам у вигляді дивідендів, проценти кредиторам, заробітну плату робітників, податки державі та нерозподілений прибуток.
Теорія фонду	Прибуток трактується як обмеження на використання активів тільки у визначених цілях (спеціальний фонд, фонд допомоги тощо). Найбільш широко використовується у державних та некомерційних організаціях.

З табл. 2 видно, що трактування прибутку суттєво різняться в залежності від цілей його визначення. Це вказує на необхідність ретельного аналізу показника прибутку, тому що визначений за різними правилами він не може бути порівняний між собою.

Згідно діючих в Україні облікових стандартів та нормативних актів, категорія прибутку визначається у трьох підсистемах бухгалтерського обліку: фінансовому, управлінському та податковому обліку.

1. Відповідно до П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати” [10], прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати, а збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого вони понесені. Тобто у фінансовому обліку фінансовий результат (прибуток або збиток) розраховується

як різниця між доходами та витратами.

2. В управлінському обліку інформація про фінансові результати діяльності може визначатися в різних розрізах, які необхідні для прийняття управлінських рішень. Але це лише трансформація тієї інформації, що вже міститься у системі фінансового обліку.

3. Відповідно до статті 3 Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств” [11], прибуток для цілей оподаткування визначається шляхом зменшення суми скоригованого валового доходу звітного періоду на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань.

Економічний підхід корисний для розуміння сутності прибутку, а бухгалтерський – для розуміння логіки та порядку його практичного обчислення [12, с. 367]. Розходження у трактуванні прибутку з

економічних та бухгалтерських позицій призведе до виникнення ряду парадоксів, пояснити які можливо лише шляхом поєднання цих двох підходів.

Як відмічає Я.В. Соколов [13, с. 52-53], з економічної точки зору прибуток – це різниця між грошовими надходженнями та грошовими виплатами. З господарської точки зору прибуток – це різниця між майновим станом підприємства на кінець та початок звітного періоду.

Тому основним моментом у забезпеченні правильності трактування величини прибутку є його взаємозв'язок із рухом грошових коштів та матеріальних цінностей. Такий висновок можна зробити на підставі аналізу проведених у цьому напрямку досліджень [9; 12-19 та ін.].

Так, Е.С. Хендріксен і М.Ф. Ван Бреда [9, с. 172-201] вважають, що прибуток і капітал безпосередньо пов'язані з грошовими коштами і тому в аналізі результатів діяльності підприємства надходження та вибуття грошових коштів виступають головними факторами господарської діяльності. Л.А. Бернстайн [14, с. 247] зазначає, що оскільки капітал – це перевищення активів над пасивами, проблема визначення прибутку невіддільна від проблеми вимірювання активів і пасивів.

Я.В. Соколов [15, с. 398] наводить важливе для розуміння сутності прибутку поняття потенційності. У відповідності з ним, прибуток підприємства може бути як реальною величиною (забезпечений грошовими та матеріальними цінностями), так і потенційною (прибуток існує тільки на папері). Тому на практиці часто виникають ситуації, коли підприємство працює прибутково, а в підсумку не може розрахуватися за своїми боргами, тому що не має реальних грошових коштів. Часто спостерігається і протилежна картина. Ці випадки у різних варіаціях представляють собою парадоксальність категорії прибутку.

В.В. Ковальов [12, с. 227-228] акцентує увагу на тому, що прибуток – це умовний розрахунковий показник, а не реальні грошові кошти, які можливо використати. Саме так автор пропонує інтерпретувати і термін “капітал”, розглядаючи його як

джерело коштів, а не власно грошові кошти.

Л.А. Лахтіонова [16, с. 253] звертає увагу на умовність даних про прибуток, що обумовлене невідповідністю реального потоку грошових коштів та прибутку. Автора також зазначає [16, с. 263], що в діяльності кожного підприємства існують окремі види витрат і доходів, які зменшують (збільшують) прибуток підприємства, не торкаючись величини грошових коштів.

В.А. Гавриленко і В.В. Гавриленко [17, с. 97-99] розробили методику, яка дає можливість проаналізувати забезпеченість доходів і витрат підприємства грошовими коштами. На цій основі можливо судити про загальну забезпеченість підприємства коштами, які необхідні для покриття його зобов'язань, та приймати економічно обгрунтовані рішення для збільшення величини прибутку.

А.В. Грачов [18, с. 44] пропонує здійснювати перегрупування економічних активів для більш точного ув'язування величини отриманого прибутку з активами, в яких він утілений.

Е. Райс [19, с. 206-209] рекомендує користувачам звітності звертати особливу увагу на прибутковість капіталу та рух грошових коштів, тому що це дасть можливість отримати реальну картину фінансового стану компанії.

Таким чином, аналіз праць, в яких у тій чи іншій мірі досліджується проблема взаємозв'язку між прибутком та рухом грошових коштів, дає можливість стверджувати, що глибокий аналіз даного взаємозв'язку є запорукою отримання достовірної інформації про реальну величину прибутку, а також виключить можливість його маніпулюванням.

У різні часи вчені-економісти намагалися поєднати поняття економічного та бухгалтерського прибутку. Значних успіхів у цьому напрямку досяг Д. Соломон, якому належить заслуга визначення зв'язку між цими двома різновидами прибутку [15, с. 399]. Сутність його представлена рівнянням:

$$\Pi^E = \Pi^B + \Delta A^3 - \Delta A^{\Pi} + \Delta A^M,$$

де Π^E , Π^B – економічний та бухгалтерський прибуток відповідно;

ΔA^3 , $\Delta A^П$, ΔA^M – позареалізаційні зміни вартості (оцінки) активів у звітному, попередніх та майбутніх звітних періодах відповідно.

Як видно з наведеного рівняння, економічний прибуток відрізняється від бухгалтерського на величину потенційних надходжень грошових коштів. Це призводить до висновку, що при проведенні аналізу фінансової звітності необхідно звертати увагу не на абсолютну величину прибутку, а на вплив факторів та операцій, в результаті яких він сформувався. Тільки у цьому випадку можливо отримати інформацію, яка буде дійсно корисною для прийняття управлінських рішень.

Таким чином, між економічним та бухгалтерським трактуванням прибутку спостерігаються значні розходження. У бухгалтерському обліку прибуток трактується максимально конкретно, як різниця між доходами та витратами. А в економіці, як видно з вищенаведеного, існує достатньо велика кількість концепцій прибутку, в яких він трактується по-різному. Така велика кількість трактувань прибутку призводить до ряду труднощів. Наприклад, якщо дотримуватися економічного підходу, то необхідно проводити достатньо трудомісткі додаткові розрахунки (переоцінка активів за ринковою вартістю тощо). Усе це призводить до того, що отриману величину економічного прибутку стає достатньо важко перевірити на достовірність, а це, у свою чергу, може призвести до всякого роду зловживань.

Отже, проведене у цій роботі дослідження призводить до висновку, що категорія фінансових результатів є дуже складною та суперечливою. Тому чітке розуміння мети та алгоритму її визначення дасть можливість уникнути багатьох помилок у трактуванні фінансових результатів та їх практичному використанні.

В результаті цього дослідження отримано наступні наукові результати:

- систематизовано погляди вчених-економістів різних наукових шкіл на визначення категорії фінансових результатів;

- досліджено трактування прибутку з позицій різних теорій капіталу, що дає можливість більш точно осмислити цю категорію;

- проведено порівняльний аналіз економічного та бухгалтерського підходів до визначення фінансових результатів із метою уточнення їх сутності та змісту з різних позицій.

Перспективи подальших досліджень фінансових результатів пов'язані з розвитком основних положень концепції взаємозв'язку капіталу, прибутку та активів, в яких вони втілюються. Це дасть можливість системно осмислити цю категорію та виявити потенційні резерви її поліпшення.

Література

1. Бланк И.А. Управление прибылью. – 2-е изд., расш. и доп. – К.: Ника-Центр, 2002. – 752 с.
2. Никитин С., Глазова Е., Никитин А. Прибыль: теоретические и практические подходы // Мировая экономика и международные отношения. – 2002. – № 5. С. 20-27.
3. Атлас З.В., Ионов В.Я. Эффективность производства и рентабельность предприятий. – М.: Мысль, 1977. – 196 с.
4. Бондаренко Е.Л. Экономическое учение марксизма (“Капитал” К. Маркса). – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 136 с.
5. Брагинский С.В., Певзнер Я.А. Политическая экономия: дискуссионные проблемы, пути обновления. – М.: Мысль, 1991. – 300 с.
6. Мухин С.А. Прибыль в новых условиях хозяйствования. – М.: Финансы и статистика, 1988. – 140 с.
7. Юров В.Ф. Прибыль в рыночной экономике: вопросы теории и практики. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 144 с.
8. Палий В.Ф. Современный бухгалтерский учет. – М.: Изд-во “Бухгалтерский учет”, 2003. – 792 с.
9. Хендриксен Э.С., Ван Бреда М.Ф. Теория бухгалтерского учета: Пер. с англ. / Под ред. проф. Я.В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 576 с.

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 “Звіт про фінансові результати”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87, із змінами та доповненнями // Бухгалтерія: ЗБСЗ. - 2003. - № 7. - С. 92-97.

11. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” в редакції Закону України від 22.05.97 р. № 283/97-ВР, із змінами та доповненнями // Бухгалтерія: ЗБСЗ. - 2004. - № 1. - С. 13-59.

12. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 560 с.

13. Соколов Я.В. Очерки по истории бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 1991. – 400 с.

14. Бернстайн Л.А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: Пер. с англ. / Под ред. проф. Я.В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 624 с.

15. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней. – М.:

ЮНИТИ, 1996. – 638 с.

16. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: Монографія. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.

17. Гавриленко В.А., Гавриленко В.В. Теоретические и методические аспекты оценки финансового состояния предприятия // Экономика и право. – 2002. – № 1. – с. 92-100.

18. Грачев А.В. Анализ и управление финансовой устойчивостью предприятия. – М.: Финпресс, 2002. – 208 с.

19. Райс Е. Розкриття таємниці фінансової звітності: Пер. з англ. / За ред. С.Ф. Голова. – Дніпропетровськ: Баланс-Клуб, 2001. – 240 с.

20. Чумаченко Н.Г. Проблемы державного регулювання розвитку економіки України //Схід. – 1995. - №3. –С.25-29.

Статья поступила в редакцию 12.05.2005

І.Є. ВИШНЯК

Донбаський державний технічний університет

ПОХІДНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ В СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕННЯХ КОМПАНІЇ

На сьогоднішній день перед Україною стоїть важливе стратегічне завдання інтеграції у світовий економічний простір та, зокрема, вступу до ЄС. Для цього потрібно в функціонуванні ринку вторинних цінних паперів наслідувати досвід розвинених країн, що в своїй практиці вже навіть позбулися деяких перехідних форм деривативів (наприклад таких, як опціони на товари). Запровадження таких форм є доцільним у вітчизняній практиці з метою досягнення рівня розвитку фондового ринку передових країн.

На шляху використання строкових фінансових інструментів (деривативів) в Україні існують певні проблеми.

Більшість вітчизняних виробників відмовляються від використання похідних цінних паперів з причини недовіри до нових невідомих фінансових інструментів, а також з причини побоювання використання їх незвичних форм. Адже природним є небажання наштовхуватись на нові труднощі.

Деякі науковці до основних перешкод розвитку строкового ринка відносять відсутність обґрунтованої законодавчої бази, яка б відповідала реальній економічній ситуації в Україні та загальноприйнятим у світовій практиці поняттям і регулятивним

© І.Є. Вишняк, 2005